

Tresc per Albània i Montenegro. Agost 2021

Panoràmica de les Muntanyes de Prokletije - Montenegro. Foto: Manu Llabrés

Albània, Shqipëria o Shqipëri en la seva llengua, ha restat durant molts segles aïllat de la resta d'Europa. Ha estat en els darrers anys que, principalment a partir dels canvis sociopolítics, s'ha fet més visible al món. La seva geografia eminentment muntanyenca ha marcat en bona part la seva història. Passejar per Albània és descobrir la seva diversitat ètnica, religiosa i cultural, i caminar per les seves muntanyes és una de les maneres més interessants de conèixer-la.

Forma part de la península balcànica i té per veí, entre altres països a Montenegro, o Crna Gora, amb qui comparteix molts quilòmetres de frontera, tot i tenir diferent llengua i fins i tot també moneda diferent.

Una petita part d'aquests dos països ha estat l'objecte de descoberta dels autors d'aquest article, a partir d'un itinerari de senderisme per alguns dels racons més significatius i acompanyats per un guia del país, expert en la seva geografia i història.

Església de Theth. Foto Manu Llabrés

Aquí teniu la crònica del tresc (no cal fer servir el vocable anglosaxó) de la colla d'amigues i amics, majoritàriament socis de la SEAS, durant el mes d'agost de 2021. L'originalitat d'aquesta crònica rau en què cada dia l'ha escrit un participant diferent i la teva feina, benvolguda lectora o lector, és endevinar qui és l'autor de cada dia abans d'arribar al final, on descobriràs quants encerts has fet. Aquesta juguesca comença a partir del dia 7, que és el primer dia de caminada.

Els autors, en ordre alfabètic, són: Anna Farré, Elisenda Coderch, Imma Tejero (/CEG), Manu Llabrés, Mireia Forner, Teresa Reverter, Xavier Amadó i Xavier Bardají. A més, van participar del tresc, amb altres funcions encomanades: Joan Antoni Pera, que va portar la comptabilitat (i els diners!!) del grup amb gran professionalitat, Dolors Montalbán i Jaume Vallés, que van exercir de notaris, registrant els resultats del sorteig de les diferents jornades amb l'autor corresponent, guardant el secret tot el viatge i recollint els originals per reenviar-los als "editors".

Itinerari del tresc. Font: Viatges Tuareg.

Itinerari	Distància (Km)	Temps	Desnivell (m)
BCN- Lepushe	Vol + 150 cotxe		
Lepushe - Plav (Montenegro) pel Coll de Perdolec	12	6 h 30	+881 / -1000
Plav - Vuthaj Cim Visitor i llac Visitor	6	3 h 30	+375 / - 530
Vuthaj - Llac Hridsko - Vuthaj (Albània)	15	6 h 30	+720 / - 585
Vuthaj - Vall de Theth	13,5	7 h	+635 / - 910
Vall de Theth (Ull blau)	18,25	4 h 40	+ 674 / - 949
Vall de Theth - Vall de Valbone (pel coll de Valbone)	11,5	6 h	+1027 / - 680
Valbona - Fierze - Tirana (ferry a Koman)	Ferry + Cotxe		
Tirana - BCN	Cotxe + vol		

Divendres, 6 d'agost Barcelona- Tirana- Lepushe

Després de més d'un any de pandèmia, ens hem engrescat a viatjar altre cop i a fer un tresc en terres il·lunyanes: les muntanyes d'Albània i Montenegro.

Des de Barcelona sortim via Roma cap a Tirana. Nos protocols amb el tema Covid: els QR, els carnets de vacunes... ho portem tot bé i sortim amb puntualitat. A Roma, mentre dinem, es fa el sorteig entre els components del grup dels diferents dies del tresc, de manera que cada un de nosaltres haurà d'escriure la crònica d'un dia i entre tots tindrem la història completa del nostre viatge, que segur que serà molt emocionant. La Dolors i el Jaume fan de notaris i prenen nota dels resultats que mantindran sota secret de sumari. Ells recolliran també les cròniques que haurem d'enviar quan tornem a casa. Caldrà estar atents, especialment al dia que ens toca, i també anirem observant qui pren notes per poder endevinar qui té l'encàrrec cada dia... un al·licient més!

Aixecada acta notarial i acabada l'escala a Roma, Alitalia ens porta a Tirana on arribem tots bé i amb tots els equipatges. Ens espera el que serà el nostre guia tot el

Lepushe. Fotos: Teresa Reverter

viatge: en Dorjan, expert muntanyenc i savi coneixedor de la història i geografia del seu país.

Amb un petit bus enfilem la carretera cap a Lepushe, on ens esperen per sopar. Sortir de Tirana en divendres és difícil i participem de les caravanes de cap de setmana, una carretera estreta i de només un carril. Observem el paisatge, les cases -sovint sense baranes-, els camps, garatges, benzineres... ens recorda el nostre país en èpoques de la nostra infantesa... De sobte, el xofer se n'adona que tenim una roda punxada. Hem d'aturar-nos i fer temps per a que la puguin canviar (per sort acabem de passar per un taller de rodes). Reprenem el camí i se'ns fa fosc en carretera. No podem veure el paisatge de muntanya que ens diuen que és tan bonic...

Arribem a Lepushe i ens reben molt amablement i amb un bon sopar, tot i l'hora que és (vora mitja nit). No podem fer sobretaula perquè hi ha gent dormint i és massa tard. Repartim habitacions i anem a dormir també nosaltres. Demà comencem a caminar i hem d'estar descansats. El lloc és molt tranquil i els llits confortables. L'aventura ja ha començat.

Dissabte, 7 d'agost

Lepushe-Perdolec-Plav

Com convingut, comencem el dia uniformats amb la samarreta TRESA, que ens vam fer per aquest viatge.

Esperem el Dorjan per esmorzar, però no cal que l'esperem un altre dia, ens diu. És de mena dormilega, reconeix. Ens servim xurros xafats, pa com de pessic, mel, confitura de nabius, de prunes i l'omnipresent formatge. Quedem ben tipets i a punt per començar a caminar.

Abans de marxar ens preparem nosaltres mateixos el dinar de pícnic a base de: embotit fumat, ous durs, tomàquet fresc, cogombre, formatge i pa.

El dia és magnífic. La temperatura fresca de bon matí, però aviat el sol farà la seva feina. Sortim del poble (un nucli de cases disperses) i pel camí reconeixem diverses plantes medicinals: pericó, cua de cavall, orenga, una mena de farigola, etc. Ens endinsem en una fageda de fort pendent. En Dorjan s'atura tot sovint amb l'excusa de fer tot tipus d'explicacions i així ens permet recuperar l'alè.

Quan sortim de la fageda ja hem guanyat molta alçada i entrem en prats de relleus més suaus. Aquí hi ha restes de construccions en forma d'U per ubicar-hi canons: estem a tocar de la frontera amb Montenegro.

Aviat el camí es torna més dret de nou per accedir al coll Perdolec (1975 m). Els Alps Dinàrics o "muntanyes maleïdes" són muntanyes geològicament joves i això es nota pels forts pendents. Grans congestes de neu encara força presents malgrat la modesta altitud, si ho comparem amb el Pirineu.

Uns quants ens apuntem a fer un extra pujant al petit cim que queda a l'esquerra del coll, el Popadija, amb vistes magnífiques a penya-segats i tàpies per escalar. Desfem el camí al coll i pugem al cimet de l'altra banda, el Maja Vajushes (2059 m) per una versió lleugerament diferent de les monumentals vistes.

A partir d'aquí, seguim carena avall per un camí força dret. I ja hem entrat a Montenegro! Mica en mica, anem perdent cota resseguint la carena. Hi ha na-

Coll de Perdolec. Foto: Xavier Bardají

Coll de Perdolec. Foto: Teresa Reverter.

bius arreu i aprofitem per anar espigolant aquests fruits amb propietats antioxidants per sobreviure fins l'hora de dinar, aixoplugats per l'ombra d'una densa i fresca fageda.

Reprenem la marxa, sempre dins la fageda, que finalment ens aboca a un ample pla envoltat d'un circ de muntanyes imponents. Es tracta de la vall Grbaje, perla del parc nacional Prokletije. En aquest magnífic entorn podem gaudir del nostre primer pivo (cervesa en montenegri), mentre esperem que arribi el vehicle que ens ha de recollir. Ja de baixada amb la furgoneta, recollim una excursionista suïssa, la Sònia, que ens ha demanat apropar-la al primer poble. Ens explica que ha vingut des de Berna, en bicicleta!

Ens allotgem en uns bungalows a tocar del llac de Plav (906 m). No estan del tot malament, però els acabats constructius són bastant deficientes. Concretament, en Xavier ens explica que ha tingut seriosos problemes per sortir de la banyera (sense documents gràfics).

Prenem un nou pivo vora el llac, sota l'esguard del Visitor (2211 m), el pic que tenim previst pujar demà. En aquest ambient de relaxament i gaudi ens entretenim filosofant sobre donzells i donzelles, entre altres temes transcendentals.

Diumenge, 8 d'agost **Plav- Vuthaj (Montenegro)**

A les 7 h ens trobem per esmorzar. És un àpat copios que podem fer-nos a mida com fem amb el dinar que ens preparem a continuació (ous ferrats, formatge curat, tomàquets, cogombres, bon pa, melmelades i mel casolanes, fruita del temps...).

El dia és molt assolellat i, tot i les converses espontànies de taula que sempre es fan curtes, a les 8 h sortim amb la furgoneta cap a l'aldea de pastors de Mramorje (1885 m). Pel camí, recollim en Zyhti i en Boban. En Zyhti és un muntanyenc veterà de 76 anys, que havia estat president d'un club excursionista del país, i en Boban un guia jove amb menys experiència. Venen perquè en Dorjan, el nostre guia i part indissoluble del grup des del primer instant, no coneix la ruta que farem per arribar al cim del Visitor. L'ha fet per un altre vessant i, fent honor al seu rigor, s'estima més anar segurs.

L'hora i mitja que fem de pista fins a l'aldea dona per a molt i, quan comencem a caminar, a les 10 h, estem més que desperts. L'ascensió al Visitor la guia en Zyhti, que sap trobar un pas còmode per al grup i, contínuament, va mirant enrere i valorant-ne el seguiment. El pendent és pronunciat i així superem desnivell fàcilment. En una 1h 15' som al cim (2.409 m). Les vistes a l'entorn de Plav i al llac (Plavsko Jezero) són impressionants i l'eixam de mosques que ens reben és tan actiu que les explicacions d'en Zyhti sobre aquell indret i la història que s'hi ha gestat no les entretenen i decidim baixar uns metres més avall per alliberar-nos-en.

El descens és entretingut, tant per l'harmonia general i les mostres de satisfacció pel que ens oferia la jornada com pel paisatge que, tot i no sobrepassar els 2.000 m d'altura, mostra trets de la nostra alta muntanya com ara congestes de neu en ple estiu i, avui, un bon grapat de gerds que anem recollint pas a pas i ens endolcien els sentits.

Arribem a l'hora de dinar al llac Visitorsko, un dels de més alçada de Montenegro. La idea era banyar-nos-hi abans de dinar, però les aigües són més aviat pantanoses i el contemplem mentre assaborim el

pícnics que hem preparat al matí. Un cop tips i després d'una bona migdiada arran de terra, reprenem el camí per una zona d'aiguamolls que coneix bé en Zyhti i podem omplir cantimplores en una font que sembla treta d'un jardí zen japonès.

Quan retrobem la furgoneta i després d'una horeta de pista, arribem a unes fonts d'aigua que prové de les muntanyes del voltant, molt a prop de Vuthaj, on ens allotjarem aquella nit. Uns quants de la colla es refresquen els peuetes i alguns els genolls i tot, en un exercici d'equilibri entre pedres que posa a prova la tolerància a l'aigua freda i que és un assaig pel que ens trobarem en dies posteriors...

Al voltant de les 17:30 h, arribem a Moonlight House, l'allotjament on passarem les dues properes nits i on gaudim de vistes privilegiades a Vall Ropjana i, al fons, la vall de Theth, objectiu del tresc en un parell de dies. Ens repartim les habitacions segons les combinacions de llits (cada parella amb un single, inclòs en Dorjan que l'adopten el Xavier i l'Anna) i, mentre fem torns de dutxa, gaudim de la calma al balcó de la casa prenent refrescs, cervesa o un bon cafè turc. Cadascú la seva. Tenim bon wifi i podem estar al dia del que passa més enllà. L'Elisenda fa el recompte de calories del dia i ens sorprèn, un dia més, amb una despesa calòrica important en repòs, la qual cosa no ens deixa indiferents i ens suggereix tota mena de conclusions.

A les 20 h tenim el sopar a punt, en dosis majestuoses i contemplem com es va amagant el sol, la vall s'adorn i van sorgint punts de llum en la llunyania. Com cada vespre, fem molt bon paper a taula i l'afany de provar-ho tot fa que aviat haguem tastat totes les exquisideses que ens ofereixen. En aquest cas, a més, vam gaudir d'un cant espontani de la senyora russa de la taula del costat que ens va delitar amb molt d'entusiasme.

Es va fer de nit, alguns van anar a descansar aviat i d'altres ho vam endarrerir una mica mirant de perllongar un dia que encara no s'havia fos del tot.

*Camí cap al
Mont Visitor.
Foto: Xavier Bardají.*

Dilluns, 9 d'agost
Vuthaj - Llac Hridsko - Vuthaj (Montenegro)

Llac Hridsko. Foto: Manu Llabrés.

Encara sota els efectes de la dolça melodia soviètica que ens va amenitzar el sopar, ens despertem puntuals a les 7:00 a.m. Ilestos per una nova jornada de tresc.

Esplèndid esmorzar a la balconada de la casa amb vistes espatarrants sobre la vall de Ropjana que l'endemà haurem de travessar per retornar a la nostra enyorada Albània.

Pa, tomàquet, el típic formatge fort d'aquesta zona, pebrots, ous ferrats a dojo i creps. Acompanyat, tot plegat, de cafè i te insípid, per tot el tastat fins llavors, també típic d'aquestes contrades.

Després de preparar el tradicional pícnic de cogombre i tomàquet, tanquem la motxilla per agafar una nova furgoneta.

Aquest cop és més gran i sembla que no caldrà fer cap "tetris" corporal per a acomodar-nos cadascú al nostre seient.

Com la majoria de les furgonetes que vam agafar i que més endavant agafaríem, aquest exemplar era també una fabulosa andròmina de metall de cor robust, va fer la seva feina a la perfecció en les pitjors condicions imaginables.

Ens portarà a l'inici de la ruta el patriarca de la casa d'hostes acompanyat del seu cosí que, pel que es veu, com d'altres components d'aquesta balcànica família d'hostalers, ha vingut dels EEUU per assistir a la imminent boda de la pubilla de la casa.

Xofer i cosí, igual que el fill de la casa i xofer habitual del grup en aquest país (Montenegro), eren el prototip d'home d'aquestes valls. Cossos enormes amb espatlles de denúncia, amb testes que, sense la continuïtat d'un coll que les articulés, convidaven poc, d'entrada, a l'afabilitat. Vençuda la recança inicial, la seva bonhomia no feia justícia al seu semblant.

Cal dir com a exemple d'això que, en arribar al punt de partida de la nostra caminada, els nostres transportistes van recollir sense cap recança i de bon grat un grup de joves caminadors molt necessitats del seu servei.

Amb aquesta companyia, doncs, i el banyador "aparte", vam enfilem la carretera cap al parc nacional de Prokletije. Seguint el curs del riu Komaracka, després de pagar els corresponents tiquets d'accés al parc, arribem al punt de sortida. Ens espera una pujada constant d'aproximadament 6,5 km des d'aquest punt (cota 1.519 m) fins el llac Hridsko (Hridsko Jezero) a la cota 1.970 m, al peu del cim Hridski krs (2.352 m) d'on sembla que li ve el nom.

Tot just iniciar la ruta, potser com a justa compensació per la bona obra del nostre conductor, un camió amb un remolc de dimensions considerables s'atura i ens convida a pujar-hi per a dur-nos camí amunt.

He de reconèixer que l'experiència hauria valgut una bona foto i que hauria ampliat de forma singular el nostre mostrari d'artilugis de transport utilitzats, però no haver donat encara ni un primer pas ens fa declinar la invitació amb un sonor "faleminderit".

El primer tram del tresc transcorre per una pista forestal monòtona. És potser per això que la conversa deriva en qüestions lingüístiques que no havien quedat resoltes en les etapes anteriors; que com s'hauria de catalanitzar la paraula single, que si la via dinàrica forma part dels pics dels Balcans o just el contrari.

A la paradeta de rigor al peu dels senyals del camí, passat el nucli (?) de Bajrovica Katun, en Dorjan desvetllaria la segona incògnita. La primera requerirà un altre tresc, com a mínim!

En aquest punt ens endinsem en un bosc d'avets. El camí es fa menys feixuc per l'efecte de l'ombra d'aquests esplèndids arbres. Hi ha exemplars molt singulars que han estat afectats per llamps. El seu aspecte és imponent i sorprèn la seva capacitat de restar dempeus malgrat el seu estat de deteriorament.

Com en d'altres etapes, hi ha plantes de nabius per tot arreu. Potser en aquest lloc amb major densitat que en d'altres, malgrat no hi ha tants fruits com en les precedents.

I així, espigolant nabius i mirant els arbres, arribem, sense adonar-nos-en, al llac Hridsko, net i lluent, reflectint tot el que l'envolta com un mirall acabat de netejar.

El llac està ple de tritons negres que fan les delícies dels reporters gràfics de la colla.

Tritons. Llac Hridsko. Foto: Xavier Bardají.

Les aigües demanen a crits un bany, com ja estan fent dues parelles de caminadors autòctons que han arribat just després de nosaltres. Ho farem, com diu en Dorjan, després de pujar a un turó, on proposa fer el pícnic.

Arribats al turó, on hi ha una cabana refugi i un punt d'aigua, avui sec, tres indòmits membres del grup plantegen fer un "extra" pujant un petit cim proper, mentre la resta del grup torna cap al llac per fer el bany programat i dinar tranquil·lament a l'ombra dels arbres i en companyia dels tritons negres.

Val a dir que, a aquestes alçades, el llac ja s'ha omplert d'alegres i cridaners estiuejants que aprofiten per banyar-se a les seves aigües i dinar a la fresca, trencant la calma (alguns a trets de pistola, que es diu aviat) d'aquest fantàstic indret.

A tot això, en Manu, en Joan Anton i en Xavier B fan el cim i decideixen baixar pel costat oposat, per la vora del Hridski krs.

La decisió, segons expliquen ells mateixos, era la més lògica i segura, però va retardar una mica l'hora de la seva arribada al punt del pícnic i va impacientar el nostre guia.

En Dorjan va refer el camí cap al primer turó per mirar de trobar el rastre dels aventurers.

Dos minuts després feien cap al lloc acordat les tres ànimes inquietes que, com a just càstig, en saber que en Dorjan havia sortit a buscar-los minuts abans, van haver de girar cua per mirar de localitzar-lo.

Retrobats tots de nou, després de dinar i de bany inclòs també per alguns dels tardaners, vam refer el camí cap al xiringuito de Bajrovica Katun, no sense haver-nos acomiadat del ratolí de camp que rondava per les cames d'en Xavier B mentre aquest estava dinant.

Què dir del xiringuito de Bajrovica Katun! Enmig de la solana, tot un oasi per refer-nos de la dura jornada. Ombra, la justa sota el cobert circular. La cervesa, gairebé a la temperatura ambient però de dimensions nord europees. El gronxador, de cara a l'abisme, però amb unes vistes immillorables.

Angoixats per la probable nova compareixença nocturna de la diva moscovita, no ens va quedar cap altre remei que aprofitar l'estada al xiringuito per mirar de buscar una peça que poguéssim cantar tots plegats per oferir-la, en culta correspondència, a la nostra musical veïna de taula.

Del cançoner digital d'en Xavier B, després de tímides provatures, en va sortir escollit un clàssic de tots els temps, compendi de sensibilitat i harmonia allà on es busqui, el "Iupi ià, ià, iupi, iupi ià", d'autor desconegut.

La clemència dels astres dels Balcans va voler que els nostres veïns russos no fessin nit a la Guest House aquella nit i vam poder evitar que es perpetrés aquell atemptat.

En arribar, la família russa havia estat substituïda per un grup de marxaires teutons que, com hem pogut comprovar en altres viatges, no són molt donats a cantar en públic.

L'hereu de la casa d'hostes ens va recollir aquest cop al xiringuito per enfilel el camí de tornada a Vulthaj, no sense fer una aturada al supermercat Franca de Gusinje, al costat mateix del mític Galaxy, per poder fer shopping dels exquisits productes locals.

Aquella tarda, després de passar per l'avenc amb el salt d'aigua que hi havia al peu del poble, l'aperitiu va ser memorable. Les olives i patatones que va comprar en Jaume al súper ens van fer retornar als millors costums. Al vespre vam prendre vi! 2 ampolles + 1 del Galaxy, via Deliveroo local, ja en temps de descompte! Tot semblava posar-se al seu lloc. Hi hauria plats de postres al vespre?

Dimarts, 10 d'agost **Vuthaj a la vall de Theth**

Com comença el dia? Com acaba?

Estem a Theth després d'un altre dia d'aventura. Les maletes ja han arribat, estem tots dutxats i asseguts a taula, rient i recordant el que hem fet durant el dia. Quina sort tenim.

Vall de Ropjana. Foto: Teresa Reverter

La nostra ruta ha començat tot recorrent la vall de Ropjana, fins travessar les muntanyes en direcció Sud, des de Montenegro cap a Albània (de Vuthaj a Theth) passant pel coll de Peja.

Hem caminat pels paisatges que hem vist durant dos dies en el nostre horitzó a l'hora de sopar a Vuthaj – casa MoonLight House. Un perfil que ens recordava la dent d'Orlu.

Quanta gent ha hagut de fer aquest camí cap al desconegut al llarg de la història? És una frontera natural.

El primer regal del dia, abans de començar la ruta és una petita visita a un Ull Blau d'aigua preciosa i fredíssima, una surgència dins d'una zona boscosa; és com una gran piscina, ens alegra la vista i l'esperit.

La vall de Ropjana comença relativament plana amb inclinació ascendent, no molt pronunciada de primeres. A ambdós costats s'alcen gegants (2200 – 2400 m) acabats en roques despallades i feréstegues, algunes d'elles tàpies, segons comenten els experts.

Passem per una zona on hi ha un estanyol, ara amb poca aigua ja entrat el mes d'agost, recull el que queda del desglaç, a banda i banda anem veient petites congestes de neu que queden encara ara al pic de l'estiu. Això ens dona constància de la cruïsa del hivern; en una d'aquestes congestes curiosament veiem un ramat d'ovelles: hi deuen estar per refrescar-se.

Trobem després d'una hora o una mica més de camí una cabana de pastors on hi viuen tot l'estiu. Amb prou feines té una estructura coberta, al voltant algun paller i un tancat per les ovelles, tot aparentment no gaire robust.

Hi ha dos o tres homes, no ho acabo de veure. Ens saludem amb la mà, Mirëmëngjes (bon dia en albanès). En Dorjan ens parla una mica de la vida a la muntanya, però segur que no ens en fem el càrrec.

Una mica després tenim la sort de creuar-nos amb un pastor, sembla gran però potser té la nostra edat. El clima canvia la naturalesa, et fa més fort si bé a canvi de vida. Fem un descans, aigua i ganyips. En Dorjan aprofita per xerrar una mica amb ell, sembla content. Va vestit curiós amb americana vella i atrotinada, és un home petit amb el cap dret. Li oferim si vol alguna cosa i ens diu el Dorjan, que és ell qui pregunta si necessitem quelcom (quines coses té la vida!).

La ruta és llarga, a mi se'm fa pesada, feixuga, fa calor. Les instruccions del matí eren 2 litres d'aigua per cap per anar bé. Jo vaig justa, amb tan sols 1 litre.

Aquesta vall crec que guarda moltes històries. En Dorjan ens explica que era un lloc d'entrenament de soldats albanesos durant l'època de la dictadura comunista. Quan comença la pujada forta veiem búnquers mig destruïts i petites construccions de posada de canons. També trobem una construcció ampla i plana, restes del que seria l'aixopluc del l'exèrcit. Mare meva, quin fred a l'hivern i que precari tot plegat.

El nostre guia, Dorjan, amb el pastor. Foto: Teresa Reverter.

Ens creuem amb l'altre grup de Tuareg, i parlem 10 minuts per intercanviar una mica d'experiències i comentar el viatge. El nostre guia el veiem com un regal.

Continua la calor i el camí és fa pesatot. En Dorjan ens diu que dinarem a l'ombra, no sabem d'on la traurà, però efectivament la trobem sota uns grans blocs de roca que hi ha just en el coll de Peja a 1710 m. Quan ja és migdia la muntanya ajuda els excursionistes a aixoplugar-se del sol.

Dinem el nostre pícnic arreglat des de casa de la Lily - MoonLight House a Vuthaj amb empanada de verdura inclosa que ens va sobrar ahir del sopar. Aquest matí hi ha hagut una mica d'enveja dels nostres veïns alemanys en el Lodge.

Tinc sort, em recupero força, he arribat millor del que em pensava al Coll de Peja.

Comença la baixada: molt inclinada, amb molta pedra, un camí de ziga-zaga estret i exposat al sol. No s'acaba mai. Pensem que de totes, totes és millor baixar-lo que pujar-lo com han hagut de fer els de l'altre grup de Tuareg.

Hi ha un mar de pedres, còdols rodats grans que fan que es camini amb dificultat. És un tipus de paisatge que sembla una glacera sense gel, molt ampla, com si fos un gran riu. Imaginem com deu ser el desglaç a la primavera i amb quina força deu baixar l'aigua; cada any ens diu el Dorjan que canvien els camins.

Finalment arribem al xiringuito somiat, jo he fet curt d'aigua i l'únic que volia era beure AIGUA, m'he refrescat a més amb una poma que em quedava del dinar.

Crec recordar que ens venen a buscar dos tot-terrenys, un dels conductors sembla un nen!!, passem per pistes que s'intueixen per la llera del riu sec, ple de pedres i de terreny complicat. És com una sacsejadora gegant.

Arribem al nostre destí: un hostel, són varies cases juntes enganxades que arriben a tenir 3 pisos amb les teulades amb mansardes i finestres amb teuladeta; sembla net i confortable.

Ens donen les instruccions de distribució de les habitacions i ara, a esperar que arribin les MALETES. Ens anem dutxant i el Dorjan està una mica nerviós en veure'ns mig despullats i embolicats amb tovalloles.

El resum d'activitat és aprox. 13,5 Km aprox. 968 m de desnivell positiu i 1095 de negatiu. 1326 Kcal totals i 938 Kcal actives. – (les dades entre nosaltres fluctuen però son properes!!).

Com comença el dia? Com acaba?

Estem a Theth després d'un altre dia d'aventura. Les maletes ja han arribat, estem tots dutxats i asseguts a taula, rient i recordant el que hem fet durant el dia. Quina sort tenim.

Dimecres, 11 d'agost

La vall de Theth

Avui fem jornada de descans després de quatre dies de marxa.

Com cada dia el despertador trenca el descans a les 6:30, a les 7 hem de ser a taula per esmorzar. Un àpat lleuger; suc de taronja, formatges, ous ferrats, pa, embotits, melmelades i ves a saber que més. Cosa lleugera com dèiem. Però unes amigues han vingut a trencar l'ambient tranquil d'aquest moments de carregar energia; ABELLES en una quantitat important, fins el punt d'omplir el plat de mel a vessar.

A les 8 arrenca la nostra jornada de descans, una passejada fins l'Ull Blau, un llac d'un blau molt intens que fa preveure aigües gelades.

Comencem el camí amb molta ombra i amb tendència a fer baixada tot vorejant el riu, a estones més a prop i altres més elevat. El bosc de ribera amb enfiladisses i algun esbarzer omple el paisatge. 9,5 Km, 490 de desnivell negatiu, 390m de positiu i unes 4 horettes, arribem a l'Ull Blau. L'aigua no és gelada, és congelada. Només els agosarats locals s'atreveixen a banyar-s'hi, nosaltres ens ho mirem, hi ha massa gent, qualsevol excusa serveix. Desfem el camí i una mica més avall, amb un bon solet decidim fer el bany de rigor: les paraules no surten, un iceberg

corre per les nostres venes. Ens descongelem i seguim camí fins una guingueta (amb llac d'aigües una mica més calentes) que hem vist quan pujàvem cap a l'Ull Blau, on dinarem unes truites de riu (de les de veritat, no les asalmonades que s'han posat de moda ara), unes amanides i unes cerveses ben fredes. De sobte hi ha un terrabastall de roques i terra, un gran bloc de pedra de la mida d'una taula cau rodolant a pocs metres de la guingueta (7/8 metres) per sobre el camí que acabàvem de passar feia una estona, precipitant-se al llac de la guingueta, just on ens havíem estat banyant abans de dinar. Mirem que no hagi passat res i que ningú hagi pres mal i tots els clients seguim dinant tan tranquil·lament. Això passa aquí i venen el bombers, acordonen la zona i tanquen el restaurant 2 mesos. Acabem el dinar amb el Raki habitual i uns cafès.

Comença a ploure amb força quan agafem una furgoneta per tornar a Theth on tenim l'allotjament. La pista sense asfaltar es presenta interessant sobre tot per la gent que pateix vertigen, hi ha un parell de trams amb una timba important i plovent a bots i barrals dóna més emoció al tema. 3/4 d'hora emocionants i l'adrenalina sortint per les orelles dels del vertigen.

Un cop a Theth esperem que pari de ploure. En Dorjan el nostre guia, proposa acabar la jornada d'avui anant a "Ujevara e Grunasit" al Salt de la Dona, una

Ujevara e Grunasit. Salt de la Dona.

salt d'aigua molt bonic. Una passejada de gairebé 6 Km, 284m de pujada i 306 de baixada, horeta i mitja. Ha plogut i el camí es una mica relliscós però el paisatge i l'ambient s'ho valen. En Dorjan ens diu que a "Ujevvara" hi ha Wifi i funciona millor que el de la casa. Riem una estona creient que ens pren el pèl, en mig de la muntanya.... Però no, just a l'arribar veiem una petita placa solar connectada a un Router ... la cobertura és molt bona i ens permet trucar a la família. (Albània no es UE i les trucades les pagues com si truques des de Xina). Baixem de "Ujevvara" cap a Theth i pel camí visitem la darrera "Torre-presó" que queda dempeus a tot el país. (L'explicació de la Torre mereix un article ella sola).

Per estalviar-nos una horeta de camí que ja hem fet al matí i perquè torna a començar a ploure, agafem una furgoneta fins a la casa. Justets a punt de sopar una cosa lleugera: sopa, amanida, carn, formatges, patates, síndria, etc,etc,etc. Lleuger, com dèiem.

Resum jornada de descans:

Total: 18,25 Km
674 m desnivell positiu
949 m desnivell negatiu
4h 39' temps en moviment

Olé amb el descans.

Dijous, 12 d'agost.

Vall de Theth - Coll de Valbonë- Vall de Valbonë

Ens despertem en aquest 12 d'agost, dia de l'etapa reina, a la Guesthouse Harusha, on ens hi hem trobat molt bé els dos dies que hi hem estat i, contràriament

Vall de Vallbone. Foto: Xavier Bardají.

al que havien dit els del segon grup de Tuareg, també hi hem menjat molt bé...i, com sempre, en quantitat...!!

Comencem el dia amb un bon esmorzar, avui sense abelles: cafè, te, llet, pa, "orelletes", formatge i melmelada. Ens preparam el pícnic: tomàquet, formatge, pa, cogombre i poma. Saludem un amic del Bardají i de la Imma, que ens explica la seva ruta per la zona.

Sortim a peu des de la casa, passem per davant del nostre proveïdor de gelats nocturns i ens trobem preparats els cavalls que han de portar el nostre equipatge. Tot a punt.

Agafem el camí, on uns indicadors ens diuen que hi ha 6,5 km fins al coll, i comença la pujada, de moment no gaire forta, però va fent sense treva. Ens anem trobant amb una parelleta jove, ella molt riellera i ens saludem amb complicitat. Van carregats i a pas lent. Després sabrem que ella és israeliana i que es van conèixer fent els Carros de Foc. Ell, que també sembla jueu, s'ha criat a l'Argentina i és per això que parla el castellà amb l'accent del Messi....

Després de la pujada inicial en ple sol, passem a l'ombra per un immens bosc de faig. Anem fent zigzagues, que no s'acaben mai perquè sempre hi ha un altre llom... ens trobem amb arbres que tenen gravats els noms de tots aquells que s'escapaven pel bosc, fugint del règim, amb l'esperança d'un futur millor. Tants arbres amb noms com històries darrera, que no coneixerem...

Arribem a la guingueta/xiringuito en el moment just en què ens passen les mules. Sembla que tot va bé, reconeixem les nostres maletes. Ens aturem per fer un petit pícnic. Ens queda l'esprint final i cal agafar forces. Les begudes estan fresques dins l'aigua de la font. El lloc està molt arreglat, amb flors de colors, una terrassa

Baixant cap a la Vall de Vallbone, amb els nostres equipatges damunt les mules. Foto: Teresa Reverter.

amb una vista inoblidable i la senyora de la casa manté uns lavabos impecables . El senyor ofereix un producte del país entre pizza i “empanadilla”. Li oferim els nostres, tot i que no li calia, ell s’ho agafa directament. Amb forces renovades, seguim el nostre camí. deixem la senyora rentant la roba... els cavalls amb les maletes i els seus guies també es queden allà.

Quan fa una mica que caminem, ens avancen els cavalls. Com ens havien indicat, ens posem tots al costat de la muntanya per facilitar-los el pas. Tot segueix bé... però al cap de poca estona, i una mica més amunt, just en el lloc on havia de fer-se l’intercanvi amb els cavalls que venien de Valbonë sentim una discussió “intensa”. És una guerra entre cavallers. En Dorjan, s’avança a fer de mediador. No sembla tasca fàcil. Esperem a que passi la tempesta però el final no és imminent. Alguna cosa no va bé. Pujaven 4 cavalls des de Theth, en venien només 2 de Valbonë. Operació impossible. Quasi arriben a les mans... A algú li tocarà fer el viatge complet i sembla que aquest no era el pacte. Ens allunyem de la baralla amb l’esperança que arribin a una entesa i que les nostres maletes, que hem vist a terra, tornin a anar damunt d’un cavall i arribin a destí...

Arribem a dalt del coll. Impressionant. Els valents, com sempre insaciables, fan un petit cim com a extra. Aquesta vegada són quasi tots i només tres persones del grup i el guia es queden a guardar el senyal indicador. Fem cua per accedir-hi perquè tres excursionistes han decidit que era un bon lloc per di-

nar-hi... sembla que els fem nosa, nosaltres!! La vista des de dalt del cim és encara més espectacular. Tota la vall de Valbonë a l’abast i per l’altra banda el Maja Jezerca, el sostre d’Albània.

Comencem la baixada. El primer tros impressiona una mica a algunes components del grup, el camí és estret i una mica aeri... res que no es pugui arreglar enganxant-se a la motxilla del de davant. Superat aquest primer tram, aviat arribem al “xiringuito” on dinem. Hi arriben també, com no podia ser d’altra manera, els nostres amics israelites.

I, qui hi trobem dinant a la zona VIP, amb cadira i a l’ombra...? La parella francesa que fa dos dies ens tenen preocupats! Malgrat les meravelles del paisatge, segueixen escatimant-se somriures. Si més no, avui els tocarà baixar junts fins Valbonë, amb el pobre guia avorrit (i cansat!) i sense gastar en taxis.... potser estalviant per un futur que no augurem gaire reeixit...

Passen dues mules amb la meitat del nostre equipatge. Un dels cavallers ha decidit abandonar la lluita i fer també el camí de baixada (això vol dir fer 2000 m de desnivell positiu!). Deixa els altres dos discutint i l’altra part d’equipatges a dalt... en un altre moment sembla que puja un altre cavaller que reforçarà l’equip.

Després del dinar i d’un cafè turc (ai...!!) seguim la baixada, llarga i relliscosa. En continu ziga-zaga, sobre pedra calcària en descomposició (ai!). Alguna re-

lliscada sense conseqüències. Cal anar molt atents. Els genolls aguanten dignament la potent baixada.

Arribem al primer xiringuito de Valbonë, però sabem que no ens hi hem d'aturar. Seguim directes al segon on hi ha, contra tot pronòstic, totes les nostres bosses i un nen amb la samarreta del Barça (del Neymar!). Ens hi espera una bona cervesa, i el brindis final del tresc, tot fent temps per a que la furgoneta ens vingui a buscar.

El negoci està portat per una parella gran, que tenen als seus tres nets amb ells. El petit, que juga amb unes garrafes de plàstic buides, recollint llaunes buides i llenya, es fa amic del Manu. Juguen a futbol una bona estona.

Finalment arriba el nostre vehicle: una furgoneta amb el terra d'imitació de parquet i els seients amb entapissat de cortina. El camí és impracticable, ple de roques, però la furgoneta no ho sap i avança sense aturador per portar-nos al que serà l'últim refugi rural "Bujtina"/ Guesthouse Kol Gjoni.

La casa està plena de rentadores i roba estesa. Tot fa olor de net. Les habitacions confortables. Els banys amb una dutxa curiosa, directament amb un sobreeixidor a terra, i on s'ha de fer estratègia per no mullar les coses i per evitar inundacions.

Nets i polits ens asseiem sota la prunera per entrar a la web del gobierno, tots molt aplicats. Ens ho posen difícil, però ho superem amb èxit. Tots tenim el codi QR.

Ferri al llac de Fierze fins a Koman. Foto: Manu Llabrés.

Sopem, una boníssima amanida de col i ...carn de xai!!!! I prenem l'últim raki per sucari-hi un pastisset de xocolata contundent.

Ens submergim als nostres llençols blancs, amb olor de detergent... ha estat un dia llarg, però de vistes espectaculars i, com sempre, de magnífica convivència.

Divendres, 13 d'agost **Valbona-Fierze-Koman-Tirana**

6 del Matí, el despertador sona implacable, alcem el cap. Bon dia!!!

Avui marxem d'aquestes muntanyes de gran bellesa, tancades, fredes, caloroses, trepitjades i plenes història. L'últim dia el dedicarem a la ciutat, però abans ens espera un trajecte molt llarg.

Ens ve a buscar un mini bus amb el volant a la dreta. Sorpresa. Comença un divendres 13 que promet. Baixem de Vallbona per una carretera atrotinada, sobretot al cantó dret, i amb el conductor parlant per telèfon. Déu ens agafi confessats!

A mida que anem avançant el paisatge canvia. Talment sembla la carretera de Llavorsí a Sort. El riu a la dreta i el paisatge canviant de Pirineu a Prepirineu. Per la carretera ens trobem un sortidor d'aigua que sembla un guèiser, però es el tub d'una gravera.

Arribem al ferri al cap de dues hores i mitja de viatge, recollim les maletes i pugem. Un cop a dalt, l'espectacle és fantàstic. Fa una mica de fresca i aprofitem per esmorzar. Al cap d'una estona sortim d'on estem asseguts. Hi ha uns altaveus enormes que no ens deixen sentir les converses i la música "ratlla" una mica. Anem amunt i avall del ferri gaudint del paisatge, embadalits, fent fotos i parlant els uns amb els altres.

Quan baixem, agafem les maletes i ens endinsem, a peu, per un túnel de 300 metres, per evitar les cues de transit del port i arribar al mini bus que ens ha de portar fins a Tirana. Ara sí que hem aconseguit un bon bus. És nou!!!! O ho sembla.

El trajecte per carretera... "Tremendo"!!!! una carretera infernal. A les dues hores de trajecte parem a un bar de carretera amb una wifi de dubtós gust. "Real_Madrid"... ja veus.

Al carrer fa molta calor, tornem al bus, sort del aire condicionat. A les 14 encara no hem arribat a Tirana, la carretera està millor, però hi ha molta caravana. Això ens obliga a canviar l'itinerari. Anem a buscar una carretera secundària per dinar en un restaurant on ens tracten molt bé. Entrants vegetarians, després carn, per cert, boníssima i peix, també boníssim. Ah! i síndria. Sortim molt tips.

Finalment arribem a l'hotel cap a les 17 de la tarda i quedem per fer un vol cultural a les 18.

Quan sortim a fer el vol cultural, seguim esgotats per la calor, el viatge del matí i les caminades per les muntanyes. Escoltem al Dorjan, potser algú amb molt d'interès, d'altres amb la condescendència i respecte que ens mereix, però poca cosa més.

A la nit anem a sopar on havíem d'haver dinat, si haguessim arribat a l'hora pel matí, tot aprofitant per fer compres de records, tafanejant paradetes i objectes. Ningú té gana però per no fer un lleig al Dorjan fem el cor fort. Com era d'esperar, hem tornat a superar les quantitats òptimes d'una dieta equilibrada. Val a dir que tot estava molt bo.

Després de sopar arribem a l'hotel, acabem de passar comptes i directes a dormir. Ha sigut un dia esgotador.

Nois, això s'acaba. O no...

Dissabte, 14 d'agost **Dia de tornada**

Quan vaig obrir el paperet vaig pensar: quin resum de dia més avorrit que m'espera, avió cap aquí, avió cap allà, esperes, dinar de pressa, maletes i para de comptar. Poc ens ho pensàvem, que seria ben diferent.

Ben puntual, a 2/4 de 9 el Dorjan ja ens esperava amb la furgo a la porta de l'hotel Opera (la 15a i última furgo que agafàvem). Arribem ràpidament, sense

problemes, a l'aeroport Nënë Tereza (Mare Teresa en albanès, en homenatge a Teresa de Calcuta, que era d'origen albanès).

Després d'acomiar-nos del Dorjan, amb la foto de rigor, tenim més de dues hores al davant abans no s'enlairi l'avió, però entre les cues, la facturació i els tràmits Covid el temps passa ràpidament. La facturació, ara sí, sense problemes, perquè ens fan passar junts com a grup, sense demanar-nos els certificats de covid a tots, i el Jaume ha desistit de demanar un lloc especial per a les seves cames. Avió petit, com a l'anada. Sortim puntuals i arribem també puntuals a Roma, amb el conseqüent "seieu coi, i no us aixiqueu fins que la filera del davant sigui buida". En versió italiana, clar.

I aquí comença l'odissea que no s'acabarà fins a l'endemà, diumenge, a mitja tarda, quan per fi serem TOTES a casa.

"Seria que" tenim una horeta per menjar alguna cosa, abans no embarquem amb Alitalia direcció Barcelona. Com que a l'anada vàrem dinar força bé, algú insisteix que hem de buscar el mateix restaurant, i (resumeixo molt) tot buscant, buscant fem una bona passejada per l'aeroport: 5 viatges amb el tren que comunica les terminals, anant i tornant (algú en va fer un altre d'extra, després ho explico).

Cal dir que el tren té sols dues estacions, principi i final, és a dir que anàvem del principi al final i del final al principi continuament. Tot per acabar dinant a cuita-corrents un entrepà al bar que havíem vist de bon principi. I després vàrem comprovar que per embarcar a la nostra porta no calia que l'agaféssim, el tren! Amb tot, cada cop havíem de passar pel control d'equipatges. Tres cops ens el varen revisar, i el més sorprenent, no hi varen trobar res! Els carabini-eri encara riuen ara, sort que s'ho van prendre bé! Coses de la Covid, deien! I en part tenien raó, els restaurants estaven tancats.

No podíem entrar al bar sense el certificat QR que ens havíem fet a través de la web de sanitat. L'Imma no el va trobar i va haver de dinar fora del recinte de l'establiment. L'Elisenda, solidària, la va acompanyar (més que res perquè compartien entrepà, jejeje).

El motiu pel qual algú van fer dos viatges més (i van passar altre cop pel control) va ser perquè amb tants controls d'equipatge, que t'ho fan treure tot del damunt, la Mireia es va deixar el seu flamant rellotge nou en una safata. Quin "desingust"!!! Se'n va adonar aviat i va tenir sort, el va trobar. Bufffff!

"Se pasa que" amb tot aquest trasbals, el temps de dinar encara se'ls va fer més curt, al Manu i la Mireia. D'aquí la fotografia del Manu amb la mitjana a la mà empenent l'últim viatge en tren. Vam arribar amb el temps just per embarcar, i amb el neguit de si l'Imma trobaria el ditzós QR. El va trobar. Ja està, ja som dins l'avió, en una horeta i mitja ja serem a casa, s'han acabat els trasbalsos?

NOOOOO! Un cop dins, ben asseguts, gairebé tots junts, filera amunt, filera avall, amb algun intercanvi

amb altres passatgers, l'avió emprèn la recta per enlairar-se. Els motors ja gemeguen quan veiem corredisses al passadís. Un passatger té problemes. En aquest cas passatgera: és l'Imma!!! S'ha desmaiat!!!! Ja no estava fina. El Jaume seia al seu costat, a l'altra banda del passadís, després que l'Imma s'intercanviés el seient amb un dels participants del tresc de l'altre grup. "Em fa mal la panxa, no estic bé", li va dir, i tot seguit, blanca com el paper, perd el coneixement. L'estiren a terra, el Jaume posant-li aigua a la cara, ... S'hi està una bona estona, però poc a poc va tornant en si. L'avió avorta l'enlairament. Tornem a la terminal i pugen els metges. Encara que ja està una mica millor, li aconsellen que baixi a fer-se una revisió, que si li torna a agafar en ple vol l'avió haurà de fer mitja volta. S'hi conforma. L'Elisenda, solidària altre cop, s'ofereix a acompanyar-la: "a mi no m'espera ningú", diu. Les desembarquen a les dues, una en Ilitera, l'altra en un autobús per ella sola. També desembarquen els seus equipatges. La resta del grup segueix, ara sí, rumb a Barcelona, compungits. Trist acabament del què ha estat un molt bon viatge.

Fins aquí el relat de grup del dissabte. El que va passar després, a Roma, fins a la tarda del diumenge és un capítol a part, millor que ens ho expliquin elles (o jo ...), tot fent un "toc". L'únic que sabem és que el Xavier i la Teresa les varen anar a recollir a l'aeroport a l'arribada del mateix vol que havien d'haver agafat el dia abans, i que varen arribar molt contentes de ser per fi a casa, com demostra la fotografia.

Autoria de les cròniques diàries:

Dia 7, Manu Llabrés. Dia 8, Imma Tejero. Dia 9, Xavier Bardají. Dia 10, Mireia Forner. Dia 11, Xavier Amadó. Dia 12, Anna Farré. Dia 13, Elisenda Coderch. Dia 14, Teresa Reverter.

